

вести діалог. Людина, яка читає, легше адаптується у суспільстві, бере участь у культурному житті та громадських процесах.

Крім того, спільне обговорення прочитаних творів формує навички дискусії та поваги до думки інших.

Отже, читання українською мовою є потужним чинником розвитку особистості. Воно сприяє інтелектуальному, моральному, емоційному та соціальному становленню людини. Через читання формується національна ідентичність, розвивається мовна культура та критичне мислення. У сучасному світі важливо підтримувати інтерес до читання українською мовою, адже це є запорукою збереження культурної спадщини та розвитку суспільства.

Література

1. Грицак Н. Художня література як ресурс формування емоційного інтелекту майбутніх учителів-словесників в умовах війни в Україні.
<https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/2794/2560>
2. Яценко Т.О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти.
<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4737/YATZENKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Матвійчук О.Є. Читання як інструмент формування життєвої стратегії особистості в умовах інформаційного суспільства
<https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1180/1062>

Шарата Наталія – д-р пед. н., професор кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

Кісліцина Альона – здобувачка вищої освіти спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування, Миколаївський національний аграрний університет.

ДІАЛЕКТ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ

Розглянуто особливості діалекту півдня України як важливої складової національної культури.

Діалект півдня України є важливою складовою мовної культури країни, оскільки він ілюструє, як цей регіон розвивався з плином часу, відображає різноманіття етнічних груп, які там проживають, та показує, чим відрізняється місцева культура. Він зберігає особливості живої розмовної мови, відображає світогляд її носіїв і є цінним інструментом для дослідження мовних функцій.

Діалектний лексикон та мовні особливості дозволяють скласти цілісну картину мовного середовища України та продемонструвати зв'язок між поколіннями.

Діалектні словники створюють лексику територіальних діалектів і дають пояснення щодо значення та використання слова. Співвідношення діалектного словника з говіркою, певним діалектом у мовному просторі, є його особливістю. У словниковій статті міститься інформація про область поширення лексем чи її окреме значення.

Степовий діалект, один із найпоширеніших в Україні, належить до південно-східної діалектної групи. Він охоплює території Кіровоградської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Херсонської та Запорізької областей, поширюючись на значну частину півдня і сходу країни. Характерні для нього фонетичні, граматичні та лексичні особливості, зокрема специфічні варіанти вимови, особливості дієслівних форм і локальні мовні риси, виразно засвідчують його своєрідність порівняно з іншими українськими діалектами [1].

Сучасна описова діалектологія, що вивчає географічні відмінності української мови та визначає функціональні й генетичні зв'язки між мовними одиницями, швидко розвивається. Протягом ХХ століття українські діалектологи зібрали та систематизували великий масив матеріалів із різних регіонів країни. Наразі існує багато різних різновидів української мови, зокрема літературна, діалектна, жаргон, сленг та суржик [2]. Далі розглянемо характеристику саме діалектної форми української мови, зокрема на південних територіях країни.

Жива народна мова поділяється на три основні наріччя – південно-східне, південно-західне та поліське, у межах яких виокремлюють п'ятнадцять діалектів. Територіальний діалект вважається окремою формою національної мови, яка має відносну структурну цілісність і використовується як засіб спілкування між членами спільноти, об'єднаною територією, історичними культурними традиціями та власною самосвідомістю. Мовні особливості сучасної Миколаївщини залежать від поширення двох діалектів: подільського та степового [2].

Для дослідження мовних особливостей регіонів України існують спеціалізовані словники. Одним із таких є «Словник українських говірок Бузько-Інгульського міжріччя». Він містить лексику, яка відображає аспекти способу життя населення.

«Словник українських говірок Бузько-Інгульського міжріччя» містить лексику, яка відображає різноманітні аспекти способу життя населення цього багатонаціонального регіону. У досліджуваному регіоні проживають численні етнічні групи, зокрема болгари, греки, молдавани, німці, поляки, що безпосередньо вплинуло на розвиток місцевої мови. Унікальні аспекти повсякденного життя, звичаїв та господарської діяльності відображаються у запозичених словах та місцевих виразах [2]. Запозичення та локальні слова відображають особливості господарської діяльності, побуту й традицій.

Зокрема, фіксуються такі приклади, як *басина – обцементований колодязь, бринза – овечий сир, малай – кукурудзяний корж, бурдей – сарай, льок – приправа до юшки* [2].

Як показано з лексикографічних даних, більшість населення регіону належить до степових діалектів південно-східної діалектної групи. Тим не менш, діалекти, які належать до південно-західної діалектної групи, переважають у північно-західних районах. Це пояснює спільні риси з діалектами середньодніпровського та підільського, а також, певною мірою, з іншими діалектами. До діалектизмів, спільних із подільськими, відносяться: *горінь – різнокольорові нитки для вишивання, без – бузок, лохань – посудина, у якій місять тісто, мерва – дрібна терта солома* тощо [2].

Південний діалект української мови є важливим свідченням історичного, культурного та етнічного розвитку регіону, в якому збереглися унікальні фонетичні, граматичні та лексичні особливості, сформовані під впливом різних народів і культур. Вони також є сполучною ланкою між носіями мови різних поколінь.

Література

1. О. Г. Нестерчук. Українська діалектологія. 2023. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23153>
2. А. П. Супрун. Українська діалектна лексикографія та місце в ній «Словника українських говірок Бузько-Інгільського межиріччя» 2017. С. 59-64. URL: https://www.researchgate.net/profile/Irina-Rudolfovna-Zilenko/publication/349119256_Miz_narodami_sin_narodu_a_mala_proza_Vasila_Hmeluka_mizvoennoi_dobi/links/60216e34299bf1cc26b2395d/Miz-narodami-sin-narodu-a-mala-proza-Vasila-Hmeluka-mizvoennoi-dobi.pdf#page=59